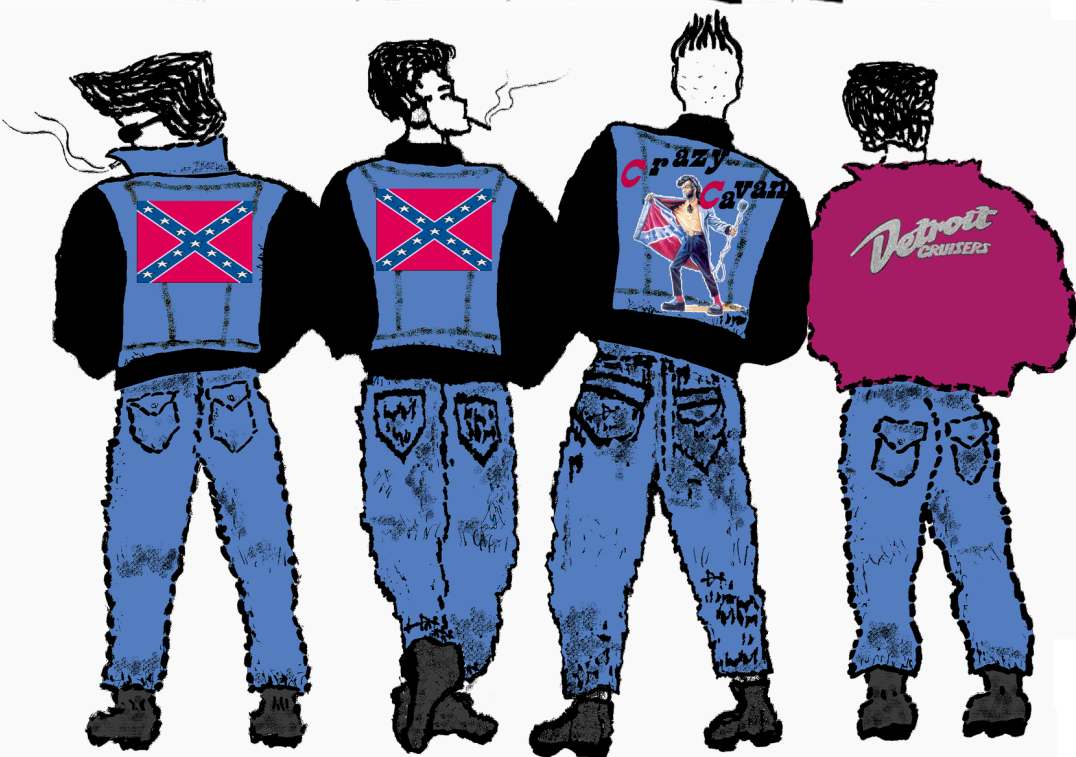

**TEDDY
VAI**

PUNKKARI

ELI NORUUSTANGON 1980

JUHANI OLUTKOSKI

TEDDY VAI PUNKKARI

**ELI:
NUORUUSTANGO 1980**

TEDDY
VAI

PUNKKARI
ELI NORUUSTANCO 1980

JUHANI OLUTKOSKI

© 2010 Juhani Olutkoski

Kustantaja: Books on Demand GmbH, Helsinki, Suomi

Valmistaja: Books on Demand GmbH, Norderstedt, Saksa

ISBN: 9789524983808

Kirjassa "soivat" sekä mainittavat biisit kuunneltavissa kotisivulla:

<http://juhaniolutkoski.bodkirjailija.fi>.

"Keski-ikäiset ovat kaikki kuin sankka yöperhoslauma, joka lentää kohti syöttiä, liekkiä.

Syötin nimi on elintaso. Se tappaa kapinan.

Yeah, baby, usko minua!

Toimittajalegenda Isto Lysmä (46 vuotiaana) Suosikki n:o 9 1981

Olipa kerran 50-luku.
Voisiko se joskus tulla uudestaan?

ESIPUHE

Se alkoi Lontoosta...

”Tötterötukat ja läskipohjaspesialistit vannovat Buddy Hollyn ja muiden 50-luvun rokkareiden nimeen. Heidän mielestään punk on SAASTAA, joka on hävitettävä. Tuloksena on SOTA, jota käydään jatkuvina katutappeluina.”

(Suosikki 1977 n:o 12, s 40, toim: Andy Gray Team)

Leviten pian suomeenkin:

”Uusi aalto on vahvoilla pääkaupunkiseudulla, mikä johtuu siitä, että koko rock-kulttuuri on kärjistynyt Helsingissä. Kaupungista löydät kiihkeimmät Travolta- ja teddydiggarit, ja siksi kaupunki on jo alkanut kiehua, mikä on johtanut ikäviin välienselvittelyihin.”

(Suosikki 1979 n:o 5, s10, toim: Juho Juntunen)

”Punkrokkareiden ja 50-lukua ihannoivien deanien välille on Suomessa syntynyt ihmeellinen ennakkoluuloisuus ja vihamielisyys. Nuoret ovat jopa niin rajoittuneita, että pyrkivät rajoittamaan muitakin. Tämä ilmenee jatkuvasti lehtien yleisöpalstojen rajuissa kirjoituksissa, tanssipaidoissa ja kaduilla. Ei ole mikään harvinaisuus, että punkyhtyeen keikalla deanit buuaavat ja huutelevat hävyttömyyksiä tai punkkari heittää kananmunalla rockabilly-yhtyeen solistia. Joskus tarjotaan jopa nyrkkiä tai puukkoa. onko tämä teistä älykästä käyttäytymistä?”

(Suosikki 1979 n:o 10, s 62, toim: Tapio Vanhatalo)

Näin muoti-ilmiö oli muuttunut fanaattisuudeksi.

”Nuoret löysivät 50-luvusta tavan elää, se ei ole enää matkimista, tämän päivän elämän pakenemista, eikä eilisessä elämisestä. Vaan se on vuotta 1979, jonka nuoret elävät niin kuin he itse parhaaksi katsovat, suurin osa 50-luvun tyyliin. – – 50-luvun nuorten tapa elää jäi unohduksiin pariaksi vuosikymmeneksi mutta nyt olemme löytäneet sen oikean tavan elää.”

(Suosikki 1979 n:o 10, s174, lukijan kirje nimim: Farouche)

”...(ruotsalainen rockabilly-yhtye) Boppers hämmästeli suuresti kaikkea täällä näkemäänsä – – ’Oli aivan kuin suomalaiset nuoret olisivat askeleen edellä ruotsalaisista. Kaikki oli niin täydellistä; pukeutuminen, tukkamuoti, kaikki. – – Kuin olisimme astuneet suoraan takaisin 50-luvulle. Koko paikka ja siinä vallitseva fiilis oli jotain sanoin kuvaamatonta. Jospa kaikkialla olisi samanlaista.”

(Suosikki 1979 n:o 8, s 46, toim: Kikke Herlin)

”...Matchbox hyppäsi keskiyötä kohden lavalle (Tulivuorirock). Koko Halkosaari oli kerääntynyt lavaa kohden, Stetsonit ja Etelävaltioiden liput liehuivat valokiilojen loisteessa ja kansa riehui. Se kirkui, tanssi, hyppi ja eli jokaisen sekunnin mukana! Matchbox, ennenkaikkea solisti Graham Fenton lauloi koko sydäimestään. Showsta ei ollut tulla loppua, vielä puoli tuntia Matchboxin jätettyä lavan seisoivat sinnikäs satapäinen ihmislauma keskellä nurmea ja vaati rockabilly rebeleitä takaisin korokkeelle. Ei ole epäilystäkään, etteivätkö Matchboxit tulisi uudelleen Suomeen niin pian kuin mahdollista.”

(Suosikki 1980 n:o 9, s 45, toim: Elina Sykäri)

”Varmaankin sikäläiset (brittiläiset) Rock and Roll lehdet tulevat lähikuukausina kirjoittamaan Suomen tilanteesta ja Suomen tedeistä. Onhan tämä ainoa maa

maailmassa, jossa koskaan on ollut Rockabilly albumi no 1 kansallisilla listoilla. Tätä asiaa painotettiin erityisesti.

Erityisen kuvaavaa suhtautumiselle oli Johnny Halen (Bristol Teds Clubin sihteeri) lausahdus: 'Kyllä minä tiedän, teillä on nyt siellä samanlaista kuin meillä täällä 50-luvun lopussa tai 60-luvun alussa. Todella crazya. Ne olivat aikoja ne.'”

(Suosikki 1980 n:o 11, s 51, toim: Kari Heimonen)

Ja 80-luvun puoliväliin tultaessa homma oli jo kaukaista historiaa:

”Hal Peters Trio oli todellakin juhlien (3rd Weekend Hop) autenttisin bändi, joka edusti ylhäisessä yksinäisyydessään nykyisin totaalisesti harvinaista linjaa: se soitti rockabillyä! Kuinka ajat muuttuvatkaan...”

(Suosikki 1985 n:o 10, s 67, toim: Jouni Sinisalo)

70 / **80-lukujen taite**, siinäpä vasta ajanjakso! Kuten edellisistä lehtikirjoituksista ilmenee, aika oli sikäli mielenkiintoinen, että se oli kahden verivihollisleirin – tedien ja punkkareiden – kulta-aikaa. Kaikki muut suuntaukset olivat silloin olemattomana vähemmistönä, joita ei noteerattu juuri millään lailla. Discomusa tarkoitti kutakuinkin Baccaraa, eikä hip hopista, rapista, trancesta, ym. ym. oltu ikinään kuultukaan. Nykyajan valta-
van musiikki- ja genretarjonnan edessä tätä punk / teddy-ilmion laajuutta, totaaliutta ja ehdottomuutta on vaikea käsittää. Jotain kuvanee se, että Teddy & The Tigers myi kolmessa vuodessa satatuhatta levyä, voitti Suosikin Grand Prix äänestyksen 1978 ja 1979, pitäen myös samaisen lehden Karvapää Gallerian paalupaikkaa lähes kaksi vuotta putkeen. Taakse jäivät sellaiset tämän päivän legendat kuin Hurriganes, Eppu Normaali, Juice, Sleepy Sleepers, Leevi & the Leavings, Hector ynnä monet muut. Kultalevyn kalastivat Suomesta myös huipusuositut Matchbox, Crazy Cavan ja Stray Cats.

Musiikkityyleillä oli myös lieveilmiönsä. Tiukkaan asukoodiin sonnustautunut nuoriso aseistautui ketjuin ja jousipampuin. Öisillä kaduilla kyseltiin kaikilta neutraaleilta: ”Rasva vai punkkari?” ja jos vastaus oli väärä, turpiin tuli että ”tukka lähti”. Lehtihaastatteluissa monet pitkän linjan poliisit ja opettajat ovatkin nimenneet nuo vuodet kaikkein rauhattomimpien joukkoon. Hulluja aikoja siis kaiken kaikkiaan, mutta jopa sekin ajanjakso on saanut ylleen kultauksen kun vuosia vain on tarpeeksi vierinyt.

Silloisen nuorison omat lapset lienevät nyt saman ikäisiä kirjan päähenkilöiden kanssa, ja heille voikin olla vieras ajatus, että vanhempansa olisivat remeltäneet joskus kaupungilla pahennusta aiheuttamassa. Bileissä raikuva musiikki toki oli erilaista kuin tänään, vaikkakin molemmat tyylit ovat tehneet paluuta – kiitos mm. The Baseballsin. Suuren yleisön näkökulmasta punk on kohtalaisesti sinnitellyt mediassa, mutta rockabilly hiipui totaalisesti vuonna 1982, koska kaikki saivat sitä lajia vuosina 1978–81 silmät ja korvat täyteen. Fiftiesmusiikin täydellistä painumista alakulttuurien unholaan ei varmasti kukaan osannut silloin aavistaa, niin elinvoimaiselta se aikoinaan vaikutti. Samalla loppuivat musiikkiin liittyvät jengisodat.

Mutta palataanpa hetkeksi, eli tämän tarinan verran noihin aikoihin.

Seuraamme neljän tamperelaisen fiftieskaveruksen, Peten, Repan, Pultin ja Kiljun viimeistä peruskouluvuotta ja kesää yhdessä.

Kaverusten nokkana toimii itseoikeutetusti Pete, joka on tarkka tedikunniastaan. Ärsyttävästi kuitenkin punkkarityttö Hagen ja kaunis fiftiestyttö Jaana aiheuttavat jatkuvaa päänvaivaa Petelle.

Ja ylipäänsä, mikä on lopputulos kun samoilla kulmilla hengailee nuoria, joista toisilla on päässä Suavea ja toisilla hennaa?

Tästä ei kyllä hyvä seuraa...

SISÄLLYS

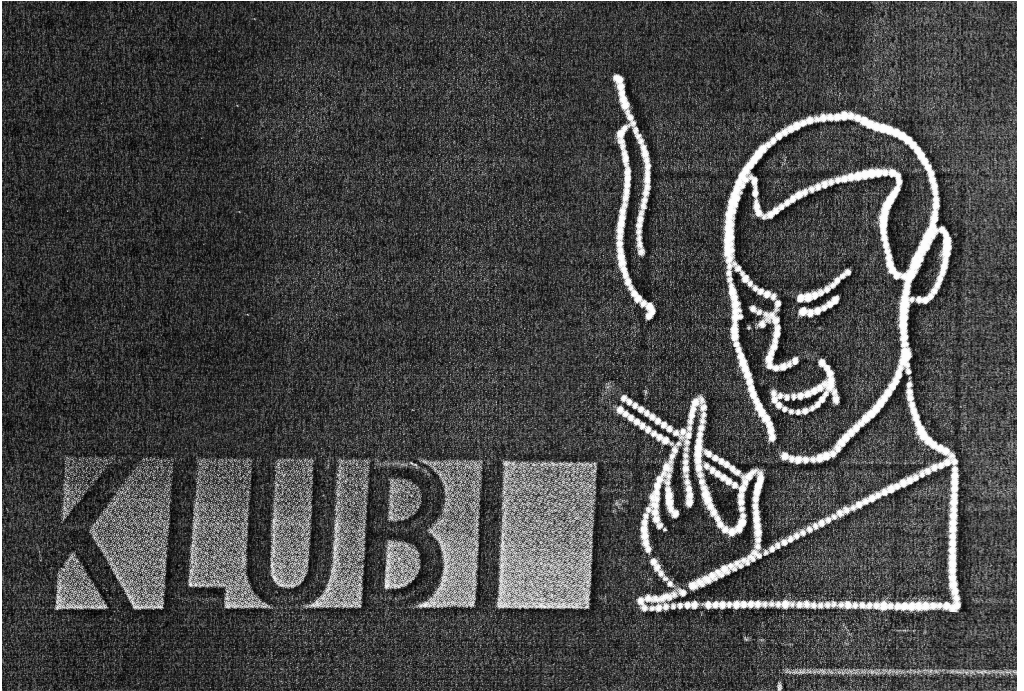
1. Luku: Hämppi.....	13
TAMPERE 1970 "Verivala"	
TAMPERE 1980 "Kukaan ei sit väistä"	
2. Luku: 41 cm sinistettyä terästä.....	24
"Koossa 16cm"	
3. Luku: Kohtaamisia koulun käytävällä.....	31
"Mäkin aion ostaa Buickin"	
4. Luku: Citykioskilla kello 17.30.....	38
"Vaaleanpunainen satiinitakki"	
5. Luku: Tell me more.....	48
"Likaisetkin yksityiskohdat"	
6. Luku: Tinakirahvi.....	53
"Koo-Vee:n discon koruseppä"	
7. Luku: Ruutupaperirunoutta.....	68
"Kuka helvetin ketku?"	
8. Luku: Jengitoraa Keskustorilla.....	77
"Kyröskosken karjut"	
9. Luku: WC-komitea.....	94
"Elvis is coming to building"	
10. Luku: Uuteen lukukauteen.....	102
"Valkoiset tykärit"	
11. Luku: Pelisalin kuninkaat.....	109
"Mä haen tänne isoveljen"	
12. Luku: Kuokkikset kotibileissä.....	122
"Kohta pogotaan!"	
13. Luku: Rankaisulasit.....	147
"Missä niillä alkaa seuraava tunti?"	

14. Luku: Hyvästi peruskoulu, tervetuloa kesä.....	153
"Tosi rockabillyjätkä ei Stetsoniaan lyttää"	
15. Luku: Luvassa illalla: satavia kaljapulloja.....	163
"Fight back"	
16. Luku: Jussi Nässyllä.....	172
"Mä Tarzanis oon"	
17. Luku: Lukonmäen vuoristorata.....	188
"Kossuplanetaario"	
18. Luku: Säpinää festareilla.....	194
"Tennareita ja ponnareita"	
19. Luku: Vitutus.....	220
"Kattojen yllä"	
20. Luku: Muuttuneet kuviot.....	230
TAMPERE 1984 "Look of love ekana ja vikana biisinä"	
21. Luku: Myssyn peilipallo.....	243
"Tuttu vislaus"	
Loppusanat.....	253
"Ne sanoo, kaikki on ohi ja ett meidän täytyis aikuistuu"	
Lähdeluettelo ja © -tiedot.....	255

1. Luku: Hämppi

Tampere 1970

”Verivala”

Tampereen Teatterin katolla klubimies hohtaa kelmeää valoaan.

Aurinko paistaa kerrostaloalueen pihalle. Niin kuumasti kuin sillä vain 70-luvulla oli tapana paistaa. Nykyäänhän kesät ovat kylmempiä, päivät nopeampia ja aurinko himmeämpi. Lapsena taivaskin oli korkeammalla. Tosin aikuisena ymmärtää sen johtuvan siitä, että pienenä katsoja on lyhyempi.

Tämä on kautta jolloin vappupalloissa on vanhaa kunnon vetyä, maanteillä ei tunneta turvavöitä eikä nopeusrajoituksia, ja joulukuudessa roihuavat aidot kynttilät. Aika ei kuitenkaan ole niin extremeä kuin tästä voisi päätellä. Vaaralliset ajat ovat vasta tulossa – vuosikymmenen päässä.

Nyt tällä kuumalla piha-alueella pieni tyttö ja poika kirmailevat. Heille taivas on todella korkealla ja huomina niin kaukaista tulevaisuutta, ettei sitä voi järjestellä käsittää.

He pysähtyvät ja poika sanoo tytölle: ”Charlotta, mä päätin, että mä en anna aikuisten viedä sua pois.”

”Mutta Pete, ei aikuisia voi vastustaa.”

”Hmh! No ollaanko silti ikuisesti parhaita kavereita vaikka te muutattekin pois?”

”Yläkerran Raija sanoo, ettei tyttö ja poika voi olla kavereita”, tyttö tietää.

Mutta poikaa tämä ei lannista: ”En mä Raijan kans haluakaan olla kaveri vaan sun kans. Sä olet mun paras kaveri. Mä haluan siks antaa sulle mun hienoimman aarteen: tän kirhavin – mä sain sen oikeen pääsiäismunasta.”

”Upee!” sanoo tyttö ihaillen tinakirahvia. ”Mä solmin siihen narun, enkä ota ikinään kaulalta pois.” Onnellisena hän ottaa poikaa kädestä kiinni ja sanoo: ”Minäkin haluan olla ikuisesti sun paras kaveri, Pete.”

Poika ehdottaa: ”Tehdäänkö siitä verivala?”

”Mikä se on?” tyttö ihmettelee.

”En mä tiedä, mutta jos leikitään, että tehdään, niin se on ikuinen lupaus.”

”No leikitään vaan. Mutta en minä tiedä, nähdäänkö me enää ikinä, kun se Pispala on niin kauheen kaukana.”

”Niin mutta tähän muutatte vasta ensi viikolla; siihen on vielä pitkä aika.”

”No niin onkiin”, tyttö myöntää hihkaisten.

Molemmat alkavat heitellä hiekkaa ilmaan ja huutaa: ”Verivala verivala verivala...!” sitten he jatkavat kirjaamista aivan kuin tämä hetki ei koskaan päättyisi, eikä se heidän aikataulussaan koskaan päättykään.

Tampere 1980

”Kukaan ei sit väistä”

On lauantai-ilta syyspimeällä Hämeenkadulla. Liikkeiden mainoskyttilä ja näyteikkunat eivät riitä valaisemaan märkää asfalttia, joka tuntuu imevän itseensä kaiken liikenevän valon. Korviin aukeaa satojen nuorten äänekäs puheensorina. Tähän miljööseen kävelee neljän tedin rivistö jatkuen kulkuaan syvemmälle nuorisomassaan. Kulahtaneet MP-nahkatakit tuoksuvat tupakalta ja rispaantuneiden farkkuliivien selkämyksistä paistavat Etelävaltioiden liput. Voi suorastaan kuulla, miten tässä hetkessä soi Crazy Cavanin *Saturday night*.

Pojat lampsivat Hämppiä morjenstellen kavereille ja vislaillen sekä huudellen tytöille.

Ohi lipuu täpötäysi amerikanrauta. Kuski huutaa: ”Pete! Älä sammu!” ja kaasuttaa näytösluontoisesti. Pete vastaa näyttämällä tutulle kuskille kaasukahva-liikettä. Takapenkin avonaisesta ikkunasta joku näyttää nahkatakkinsa hihaan ommeltua Etelävaltioiden lippua ja huutaa: ”Rock’n’Roooll!”

Vastaan tulee joku teddy-boy, hänelläkin Etelävaltioiden lippu farkku-liivin selässä kuten ajan tapa vaatii. Tämä ja Pete läiskäyttävät ohittaessa kättä yhteen – samalla kun Pete vetää tumpista viimeiset henkäykset.

Joku aikuinenkin ajaa polkupyörällä ohi ja Kilju huutaa heti perään: ”Hei äijä, näytä kuinka kumi palaa!”

Aikuiselle tämä onkin hyvin vastenmielinen ympäristö, mutta pojat ovat täällä kuin kotonaan. Vellovassa nuorisolaumassa on kuka enemmän, kuka vähemmän hönössä. Yksi esittää Eartha Kittin *Uska Dara:n* viimeisintä härskiä koululaisversiota ja joku toinen nuokkuu Kestilän kylmällä porraskivetyksellä.

Tupakkaa ja kaljahörppyä pummataan tottuneesti satunnaiselta vastaantulijalta: tapparatakkinen poika jolla on tupakka huulessa, avaa juuri olutpullon. Kuuluu poksaus ja korkki kilisee kadulle. Peten tarkka korva poimii taustametelistä heti tutun ääniyhdistelmän, ja korkin vielä poukkoillessa mukulakivillä hän jo huutaa: ”Heei – anna kaveri hörpyt!”

Kuin vihikoiralauma he iskeentyvät pojan ympärille. Tämä huomaa heti ensisilmäyksellä, että näille pojille on pakko tarjota ryypyt. Raju asenne näkyy reissussa rähjäntyneessä pukeutumisessa, eikä kukaan ole nuoresta iästään huolimatta siloposki. Korskeat tötterökampaukset kiiltelevät katuvaloissa ja luovat käskevää tunnelmaa – käsi ojentuu kuin automaatti tarjoamaan pulloa. Kaikki neljä ottavat pitkät huikat ja ojentavat tyhjän olutpullon takaisin.

Repa röyhtäisee kiitokseksi ja lisää: ”Heitä vielä röökit mieheen.”

Eihän siinä muu auta kuin kaivaa tupakka-aski esiin ja tarjota siitä kaille. Nelikko jää kuitenkin tupakit suussa tuijottamaan kylmästi tarjoajaa. Poika yrittää kiivaasti keksiä mikä on vinossa.

Pultti katkaisee piinaavan hiljaisuuden: ”Pistä ny perkele valoo kans.”

Sytkä kierroksen aikana Repa mittailee katseellaan pojan olemusta. Näinä aikoina vaatteet ovat aatteet, mutta nyt on edessä hankala tapaus. Tapparan takki on aika neutraali, siilitukkaa ei pääläeltä löydy, ei tosin rasvaakaan...

Kun 1970-luku vaihtui 80-luvuksi, vallitsi nuorison keskuudessa vastakkainasettelun aika, jollaista tuskin enää koskaan koetaan:

"Must on ihan älytöntä, et sen takii ei enää olla kavereita, ku toisest on tullu esim. punkkari (ja toisesta teddy), niinku usein tapahtuu. – –.
Sitä mä en kans tajuu, että punkkareiden/teddyjen on mentävä aukoo päättää teddyille/punkkareille ilman mitään syytä. Toi on ihan älytöntä. Tappelu siit vaan tulee ja heti perää kosto. Se taas kostetaan ja siit tulee sellai kierre, mikä aina vaa jatkuu. – –.
Monille on tullu sellanen pakkomielle, et kun on teddy niin punkkii ei voi kuunnella."
(Suosikki 1981 n:o 4, lukijan "Cavan-girl" kirjeestä)

Tätä kuumaa perunaa puitiin lehtien palstoilla vuosikausia.

Kyseistä rähinäherkkää ajanjaksoa tuskin kukaan kaipaa takaisin, mutta haluaisitko hypätä hetkeksi tuohon aikaan? Ovatko vanhempasi eläneet nuo ajat – tai jos peräti sinä itse olit tuolloin nuori, tämä kirja on juuri sinulle.

TEDDY VAI PUNKKARI
ELI NUORUUSTANGO 1980

on tarina, joka kertoo miten tuossa tarkkojen reviiiren maailmassa sauhuaa neljä fiftarikovanaamaa, kun murrosikä on pahimmillaan, tytöt kauneimmillaan, Tampereen kadut vaarallisimmillaan ja päähenkilö Peten lapsuuden ihastus muuttunut punkkariksi. Kaiken kukkuraksi Peten pakkaa sekoittaa koulun upein fiftiestyttö.
Että pitikin sattua!

Kirjoittaja Juhani Olutkoski vietti ko. kauden huippuvuodet 1978-81 yläasteella: "Kaikenlaista tuli nähtyä ja kuultua."

Mukana myös kolmisenkymmentä nostalgista kuvaa ajan hengessä.

ISBN 9789524983808

www.bod.fi